

Motion till riksdagen 2005/06:Bo210

av **Gunilla Tjernberg (kd)**

Förbättring av laxöringsbeståndet i Vindelälven

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att vidta de åtgärder som krävs för att förbättra fiskpassagen i Stornorrfors kraftverk.

Motivering

Vattenkraftens utbyggnad har medfört många miljöförändringar. Särskilt stora konsekvenser har utbyggnaden haft för vissa vandringsfiskar, som lax och havsöring. Vandringsfiskar är arter som tillbringar en del av sitt liv i sötvatten och en annan del i havet. Deras naturliga existens är beroende av obrutna vägar mellan de miljöer där de uppehåller sig under olika livsstadier. Många vandringsfiskar har haft stor betydelse för folkhushållet, är fortfarande högt värderade av fiskare och utgör viktiga inslag i praktisk naturvård.

I flera älvar uppehåller man numera produktionen av unga vandringsfiskar genom odling. De flesta naturliga lekplatser är i sådana vattendrag försvunna på grund av överdämning eller torrläggning. Dammar och kraftstationer utgör dessutom i många fall definitiva vandringshinder.

Några få stora svenska älvar, som utnyttjas för kraftproduktion, hyser fortfarande bestånd av naturligt förökande vandringsfiskar. Dit hör den starkt reglerade Umeälven med sitt oreglerade biflöde, Vindelälven. För att nå Vindelälven måste emellertid den lekmogna fisken ta sig förbi Stornorrfors kraftverk i Umeälvens nedersta del och yngel passera samma kraftverk på sin utvandring i havet.

Vindelälven med dess största biflöde Laisälven, är en av Sveriges fyra nationalälvar. Älven var tidigare känd som ett av landets allra bästa laxvattendrag, men laxbeståndet är idag svagt i jämförelse med den potential älven har. Endast cirka 30 procent av havsvandrande fiskar kan passera Stornorrfors kraftverk. Utvandrande lekfisk förhindras helt att återvända till havet. Av

Fel! Okänt namn på

utvandrande laxsmolt, utvandningsfärdig laxunge, överlever endast 75 procent passagen genom turbinerna. Troligen är situationen än värre för utvandrande havsöringsmolt. Problemen med fisken i Stornorrfors är en av Västerbottens största miljöskandaler.

Glesbygdskommunerna kring Vindelälven som Vännäs, Vindeln, Lycksele och Sorsele förlorar ett stort antal arbetstillfällen som en utvecklad fisketurism skulle ge. Forskningsprojektet "Laxen tillbaka till våra älvar", som genomförts av Geografiska institutionen, Umeå universitet menar att Vindelälven har en potential att generera drygt 120 000 fiskedygn årligen, förutsatt att problemen vid laxtrappan i Stornorrfors elimineras.

Med nuvarande situation för havsvandrande fiskar i Sverige och Östersjön är insatserna nödvändiga om beståndet av lax och havsöring skall kunna öka och fisket i Vindelälven på dessa arter skall kunna utvecklas med allt vad det innebär för turistnäringen och sysselsättningen i kringliggande kommuner.

I en rapport av de amerikanska fiskforskarna från National Marine Fisheries Service i Seattle, John W. Ferguson och John G. Williams, ges förslag på ett antal åtgärder för att förbättra fiskpassagen vid Stornorrfors kraftverk i Umeälven.

Den situation som beskrivits kan helt tillskrivas statliga Vattenfall genom dess utbyggnad av älven vid Stornorrfors. Den juridiska hanteringen av miljömålet har pågått sedan 1953. Vattenfall har ansett att provotiden för fisket avslutades år 1968 och har därför sökt preskription av fiskefrågorna. Miljöverdomstolen har i en dom 2001 konstaterat att skadefrågan på det enskilda fisket i Vindelälven är satt på obestämd provotid och att frågan därför inte kan preskriberas.

Vattenfall har visat en stark ovilja att medverka till att genomföra de förslag och rekommendationer som framförs i ovan nämnda rapport. Under året har problematiken kring Stornorrfors kännetecknats av väntan och undersökningar.

Stockholm den 27 september 2005

Gunilla Tjernberg (kd)